

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.º

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCI

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol,
Ferrer, 5.—Ca-Pamo Andreu Al-
cover, Plassa del Palau, 2.A Palma: Llibreria d'En Guasp,
Morey, 6.—Taller d'encuaderna-
cions d'En Francesc Ferrer,
Sta. Eulària, 25.—Llibreria Er-
nest Frau, Brossa.—Llibreria
d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Parla En Revenjoli Escoltau i oireu.

Barretx

Si les haurem de barretjar una mica a n-aquestes pécores d'anticlericals, qua no'si turen de ferne cent per un passol. Si En Revenjoli suca tant ets ays contra ells es per donarlos a conéixer a la gent, per destaparlos ses seues moltes i ferestes manganuffles, á fi de que se'n guardin totes ses persones de bé com d'unes cases que cauen, com de fam pesta i guerra, ja que son molt pitjors i fan molt de més matx que totes aquexes plagues plegades. Hala, idò, llenya a n-ets anticlericals!

I

Un lerroxista set vegades estafador

¿Sabeu aquell tal Gonsal de Rivas a n-e qui sa Majoria lerroxista de s'Ajuntament de Barcelona confiá sa gran empresa de dur ses aygos a n-aquella ciutat, aont anaven a fer aquell escandalosíssim robatorum de tants de milions? Idò aquexa setmana passada la Audiència de Barcelona condemná aquex Rivas per nou delictes d'estafa que va cometre aqueys anys passat. Com es lerroxistes de s'Ajuntament li confiaren allò de ses aygos de Barcelona, havent acordat entregarli una trentena de milions de pessetes sense cap fiança ni penyora més que sa seua paraula, ja estava processat per aqueys delictes. Axò no obstant, En Lerrox dins ses Corts va sostenir qu'era un homo honrat, i un caporal lerroxista, En Mir i Miró que duya la veu de sa majoria lerroxista de s'Ajuntament de Barcelona, va dir en sessió que s'honor d'aquest Rivas, era s'honor des partit lerroxista. Es axí que l'Audiència de Barcelona ha condemnat aquest Rivas per nou delictes d'estafa, ergo... ¡Acabauho vos metex. Sr. J. Moya! ¡treys-la vos metex a sa conseqüència de com queda s'honor des vostro partit. Bé que vos sempre poreu dir:—A un negat no li venen cent canes d'aygo.

II

En Posa, N'Emiliá Iglesias i es Jurat de Barcelona

Ja recordareu qui es En Posa, aquell que dia 22 de juliol d'entany despará i mal-ferí En Maura a Barcelona, ab s'idea com confessá ell metex, de matarlo; i que li despará devant tota sa gent, i no'l matá perque l Bon Jesús no hu volgué. L'agafaren a n-aquell criminal a l'acte; tancat i formantli causa, declará per cinc vegades que sa seua intenció era matar En Maura. Idò ara la setmana passada seva veure sa causa d'aquex Posa, i el defensá N'Emilianetxo Iglesias. ¿Com? En Posa ara va dir que ni co-

nexia En Maura, ni es ver que l'hagués volgut matar, i qu'ell perque estava encorregut de destapar a sos pares una malaltia vergoyosa que tenia se'n va anar a s'estació aquell vespre que arribava En Maura, i va treure una pistola per que l'agafassen i se pogués curar aquella malaltia, a sa presó; i que la gent, com veren sa pistola, s'hi va arremolinar, i sa pistola se despará..., tota sola, axó es, En Posa diu que no sap com se despará; i també confessá qu'En Maura cap agravi li havia fet ni tenia ell cap motiu de venjansa contra En Maura.

—I llavò s'aslá N'Emilianetxo, i va dir que no hi havia cap prova de que En Posa hagués volgut matar En Maura ni que hu hagués provat de matarlo.—Peró, direu voltros, ¿i ses declaracions des qui veren con En Posa despará sa partida de tirs a n-En Maura de cinc pams enfora? Teniu raó; pero es lerroxistes son axí ¿Se tracta d'un criminal lerroxista? Idò ell sempre sostendrán que no hi ha cap prova de tal crim, per moltes que n'hi haja, maldement se tracti d'una cosa qu'una partida de persones veren i tocaren ab ses mans. Tot criminal lerroxista, a n-es dir des lerroxistes, sempre es innocent s'únic que no es innocent may, s'únic criminal es sempre sa víctima; no es qui fer, no es qui mata, sino es ferit, es mort, Per frescura i posea alatxa, es lerroxistes.

Prezindint d'axò, se comprèn encara qu'un criminal, per evitar o disminuir es cástic des seu crim, s'inventi una rondaya tan toxarruda i desbaratada com sa d'En Posa; fins se comprèn també que's misser defensor des criminal, si no té altre agafay, s'aferre, per treure'i p'es cabeys, a un embolie de mentides que s'ha inventat es criminal. Tot axò se comprèn. Lo que no's comprèn com un Tribunal, com un Jurat, compost de 14 persones, senyalades pe'sa lley, sia passat per demunt ses cinc declaracions des metex Posa, que declará que volia matar En Maura, i per demunt ses declaracions des testimonis que veren En Posa com desparava a N'En Maura abans que negú provás d'agafarli s'arma; i qu'haja declarat es Jurat, com declará dia 12 d'aquest més, que efectivament En Posa no volia matar En Maura, comdamantlo just pe's'imprudència d'haversé treta sa pistola devant En Maura, donant a entendre que li volia desparar. I per axò el Tribunal de Dret, just li poguè posar tres nnyes, set mesos i vint dies de presó correccional i es pegament ac costes i accessòries.

I lo particular es que, com fa notar La Epoca de Madrid, aquells 14 que componien es Jurat, no son lerroxistes, i sols tres o quatre figuren com-e republicans de l'Esquerra; ets altres no tenen filiació política con-

guda. E-hi ha que confessar qu'aquexa sentència acusa un estat d'opinió que fa feredat i qu'aborrona. ¿Que será del mon, si la gent arriba a un cas com aquex des tirs d'En Posa a n-En Maura, fets a cinc pams de distància, sense qu'En Maura hagués fet res a n-En Posa ni sabés que fos demunt la terra; ¿que será, repetim, del mon si la gent arriba a no veure a n-es cas d'uns tirs axí, cap altra cosa qu'uná imprudència que, contra s'intenció de s'imprudenc, pot ocasionar una desgràcia? ¿Seria possible sa vida de ses persones de bé a n-el mon es dia que la gent considerás fets com es d'En Posa axí com les ha considerats es Jurat de Barcelona? ¿Aont aniriam a parar si tal manera de considerar ets atentats contra ses persones, arribás a esser s'opinió general de sa gent?

III

Estravades de s'animalot pudent

Se veu qu'ha perdues es jocs. En Pinyol pinyolíssim mos dedica unes gloses aygordenteríssimes; i llavò conta un ratx de mènes sobre sa festa des Trebay qu'ets Obrers Catòlics d'Artá feren es 1.º de matx, i basta que no agradás a s'Animalot per sebre que va esser cosa bona, i acaba ab algunes bestieses sobre aquell fet pornogràfic que contá, setmanes enrera, de sa Font Santa, i llavò sobre que LA AURORA fa ses derrereres per motiu d'En Pinyol pinyolíssim. ¡Bona casta de fer ses derrereres! ¡Si no s'aturen de venir suscriptors nous! ¡Basta dir que en devers quinze dies mos ne son venguts més de trenta, i la setmana passada haguérem d'aumentar satirada per que hi hagués AURORES pertots es qui'n demanen, gracias a Deu!

IV

¿Perque no anomenau pessa?

¿Vol dir jo escriguedoretjos de s'Obrer Balear! Espanya donaria una gran passa si «privaven ab absolut tota classe d'indústria dins es convents»? I ¿quina es s'indústria que's fadins es convents? Vaja, parlau! anomenau pessa! Veyam si sou capaces de senyalar cap convent dins Mallorca aont se fassa cap classe d'indústria! Si, es una solemníssima mentida axò de que dins es Convents se fasa cap classe d'indústria; i si no, que diga quina s'Obrer Balear! ¿Que va que no hu diu? ¡Hala, socialistetjos, anomenau pessa!

V

Altre pic es «company» Bisbal

Aquest company demunt s'Obrer Balear tracta dissapte passat de contestar a N'Amadeu Alou de Capdepe-

ra, i vertaderament fa compasió. Confessa qu'es «un pobre sabater», que només ha «alcansats» «principis molt rudimentaris i arcayes d'instrucció». Es una desgràcia qu'una persona només tenga «principis» axí; una desgràcia, no una deshonra. Sa deshonra está en que, un qui no més conta ab uns «principis rudimentaris i arcays», pretenga com pretén es company Bisbal, discutir altíssimes questions de teologia i de ciència, tals com sa demostrabilidad de s'existència de Deu, sa creació del mon, s'origen de s'especie humana i demés relacions de sa Relligió i de sa Ciència. ¿Com no hu veu es company Bisbal qu'un «pobre sabater» com ell, i ab uns «principis» tan «rudimentaris i arcayes» com es que diu qu'ell ha poguts «alcansar»,—si vol tocar aquella partida de questions invetricolladíssimes, no ha de dir més que desbarats i doyades? ¡Ah company Bisbal! recordauvos aquell adagi mallorquí: Qui es sabater, que fassa sabates, i no se'n vaja a discutir de filosofia ni de ciència ni de la Biblia.

Idò aquest company ara mos ha aclarit que no hu sabem ni se pot demostrar que Deu existesca.—De manera que quant es company Bisbal veu un rellojter, no está segur de que hi va haver un rellojter que'l va fer; no hu veu el pobre que, si no hi hagués hagut un rellojter que'l fés a n-aquell rellojter, no hi hauria tal rellojter. Idò tota s'humanitat en tots es sigles, jo company Bisbal! ha vist lo que vos segons conta, no veys; tota s'humanitat en tots es sigles, veyent el cel i la terra i totes ses coses qu'existexen, ha coletjit, ha vist ben cert, que hi va haver una má poderosa que va fer el cel i la terra, axí com, en veure un rellojter, qualsevol veu que hi va haver un rellojter que'l va fer, i que sense tal rellojter no hi hauria tal rellojter. Per axò tota s'humanitat en tots es sigles, jo company Bisbal! ha cregut en Deu, ha cregut que hi havia un Deu Creador i senyor de tot lo mon. Només sou voltros jo male-nats caporals socialistes! que mos sortiu ab so ciri trencat de que no hi ha Deu o que no's pot sebre si n'hi ha.

Aont anau també ben calsat per aygo, es en lo que deys que «sa moral cristiana» «no ha tenguda eficacia per curar es mals socials», perque en vint sigles que fa que es a n-el mon, no ha esveits tots es mals i desordes morals del mon.—Vaja quina raó més foradada! «Sa moral cristiana» ha tenguda sempre i té actualment «eficacia» per aturar i esveir tots es mals i desordes morals de tots aquells que's subjecten de tot cor a n-aquella moral divina, i que fan tot quant poren per acomodar es seus actes a ses lleys i preceptes d'aquexa moral cristiana. De manera que, sà

desde que devallà del cel sa moral cristiana, e-hi ha cap mal moral, cap desorde moral demunt la terra, no es per culpa ni per ineficàcia ni per fluxedat de sa moral cristiana, sino per que sa voluntat humana resistex i rebutja aquella moral, no s'hi vol subjectar, s'alsa i sé rebel·la contra ella; es per que Deu ha volgut salvar el mon sense destruir sa llibertat humana, i vol que haja d'esser sa llibertat humana que ab sa gràcia divina se justife i se fassa seu el cel.

I preteniu, o *company* Bisbal, que «sa moral cristiana» no ha pogut fer res de bo per que «es fonaments de ses societats aont ella ha predominat, son estats sempre incompatibles ab so bé i ab sa virtut.» I ¿quins son, segons vos, aqueys «fonaments»? «Sa propietat individual.» De manera que aqueixa «propietat» es fatalment sa rel de tots es mals socials.—Axò no obstant, es vostro caporal En Pauet Iglesias tot d'una qu'ha pogut fer-se «propietari individual» d'unes quantes casetes a l'Escorial, prou que s'hi es fet; i tots voltros, si poriau, també vos hi farieu més que depressa, com s'hi son fets «propietaris individuals» tots es socialistes caps-pares francesos, alemanys, belgues, etc. etc. De manera qu's *companys* socialistes de lengo son una cosa; ara de fets son tot lo contrari. ¡Quin fari-zeus, Senyor! ¡quins hipocrites!

Idò heu de creure y pensar que's *company* Bisbal, després de dir que «sa propietat individual» es fatalment sa rel de tots es mals socials,—mos presenta es socialisme com-e remey de tots aqueys mals, com es medi segur, eficaz, infalible per acabar i esveir tots es mals socials.—I ¿aont es, germà, que's socialisme ha fet res d'axò? ¿A veure aont ni quant es socialisme ha servit per res de axò? Un d'ets ensays més formals que's son fets des sistema socialista, va esser *la Comuna* de París l'any 1871, la qual, en lloc d'esveir ni mancar cap mal social, aumentà i centuplicà tots es mals socials; i si no la lleven des mitx a n-aquella infame *Comuna*, feya fer uy a tot París.—De manera jo *company* Bisbal! qu'aqueix remey que vos mos duys, es Socialisme, no es més qu'un engana bobians; i per lo que servex meravellósament, es per emblanquinar i esplotar sa gent curta de tey, que les poren fer creure qu'ets ases volen, allà on es evident qu'han mester massa ses quatre potes per tirar endevant.

I ¿qu'es axò que deys que, quant «tractàreu» a Capdepera «de ses contradiccions entre ses revelacions sagrades i sa ciència», vos «referiau a ses teories sustentades p'es pares de l'Església romana i a ses interpretacions qu'aqueys han donades a la Bíblia i sostengudes per espay de molts de sigles»? Pero ¿que sabeu vos de teories de Sants Pares ni de ses interpretacions qu'aqueys donaven a la Bíblia? Veyam ¿quins eren aqueys Pares? ¿quines eren aqueixes teories, aqueixes interpretacions? ¿Quins eren es Sants Pares que «sostenien» que «sa terra era una superficie plana»? ¿A n-e quin llibre heu trobat, en no esser un llibre ple de mentides i de gorahades, que En Jordá Bruno el

«cremassen» per que «defensava que sa terra era globular», axò es, en forma de bolla? Es fals i mentida que'l eremassen per res d'axò.—I ¿que sabeu vos com eren ni dexaven d'esser es dies de sa creació de que parla la Bíblia? ¿Com idò vos n'anau a definir qu'aqueixa no sap que's metjenca ab lo que diu de tals *dies*?—¿Aont ni quant l'Església ha declarat lo que vos deys, que «sa terra sia es cos central de l'Univers»? Veyam, treysvosho quant i aont va esser que l'Església «declarás» una tal cosa?—Es també completament fals que «l'Església» haja «sostengut» may que's sol voltava sa terra y que sa terra no 's movia. ¿O no hu sabeu gens gens que durant es sigle XV i es sigle XVI er principals defensors des sistema de que es sa terra que volta 's sol, foren sacerdots, prelats, bisbes i cardenals de l'Església Romana, i que hu defensaven ab so beneplacit des Sums Pontifics de Roma? ¿O no hu sabeu gens gens que En Copèrnic, que formulá es sistema des moviment de sa terra entorn des sol, era tot un canonge, i que's llibre aont formulá tal sistema, se publicà bax d'ets auspícis del Papa?

En lo que també anau ben lluny d'osques, es en lo que preteniu que per que En Darwin se passà pe's escudeller que s'homo descendex de sa moneya, es fals lo que diu la Bíblia que Deu criá s'homo *des llim de sa terra*. ¿Vol dir per que En Darwin enteferrá aquella batayonada, lo que diu la Bíblia es una mentida? ¿Com no hu veys que no touca dins Mallorca?

Y no es gens estrany que digueu tants de desbarats, si teniu per mestres aqueys dos grans embuystes i mentides de marca que retreys, En Ferri i En Draper. Lo que's diu anant derrera aqueys dos, se comprèn perfectament qu'aneu tan calsat per aygo. ¡Pobre *company* Bisbal.

VI

¡Aqueys diputats!

Ara que's está discutint a n-es Congrés sa lley des *servici Militar obligatori*, una cosa tan interresant i de tanta trascendència i qu'ha de dur tanta de coa, sa sala de sessions i ses tribunes son desertes. S'altre dia se va tenir una sessió ab *nou diputats cinc* de sa Majoria i *quatre* de ses oposicions, un Ministre, i dos periodistes que miraven la feta.

En Canalejas se veu vert: bé comana a n-es seus diputats que vagen a n-es Congrés, però 's diputats tan oreyes de consol. ¿Que merexerien aqueys diputats *vagüistes*? Un bon verdanc devers ses costelles.

VII

Armonies republicanes

Es republicans esquerrans de Barcelona, uns cinc cents, feren un dinar s'altre dia en honor des seus Retjidors. E-hi va haver discursos, i un des caporals, En Vallès i Ribot, sostengué que en tornarhi haver eleccions municipals, els es precis unir-se ab ses dretes per vencer es lerrouxistes, i llavò s'alsá un altre caporal, En Lluhi i Risech, i sostengué que en

via neguna havien de fer tal unió may. Es que'ls escoltaven, varen moure un avalot ferest: es partidaris d'En Vallès i Ribot contra 's d'En Lluhi i Risech, i es d'aquest contra 's d'aquell. I es que casi no's poren reunir es republicans que no's barayen.—Pero encara 's més trempats per barayarse ells ab ells, son es lerrouxistes de Barcelona, que's barayen per questió de formatje, per que no n'hi ha per tots.

VIII

S'aplec republicà de Sóller

Va esser dia 7; e-hi parlaren alguns caporals de Palma.

D. Lluís Martí va dir ses mil llàstimes contra's fer guerra i es *consum*.—Bé aniria no haver de pagar *consum*; pero ara veurem, si'l lleven, si será mes agradós s'impost que posarán en lloc de *consum*. A la cullita se veurá 'l fesol.—En quant a que sa guerra es un-gran mal, negú hu nega; pero no es ver que sa república sia un remey contra sa guerra. ¿Tal volta se República francesa no mou ara sa guerra per ferse seua gran part del Marroc? ¿Com no protestá Don Lluís Martí, ¿com no protesten es republicans espanyols contra's republicans francesos que fan guerra a n-el Marroc?

També foren llars a n-es rallar a n-aquell aplec un tal Pep Agustín i es *company* Roca, jurant i perjurant qu' En Ferrer era inocent i que 'l fusellaren per que era republicà i un homo modern, i que foren En Maura i En Lacierva qui l'assassinaren; i llavò digueren que en vianeguna Espanya no poria ni havia d'intervenir ab ses armes a n-el Marroc, i que es republicans i socialistes no hu permetrien; i qu'ells, N'Agustín i es *company* Roca, s'estimen més «morir a ses *barricades*» que no a l'Àfrica. N'Agustín ja ha triat es punt aont ha d'esser sa *barricada*: a n-es carrer d'ets *Oms* de Ciutat.

I ¿quant será que's republicans i socialistes de Mallorca farán *barricades*? Provablement en treure dents ses gallines. Axi es que, si aqueix

Agustín i es *company* Roca han de morir a cap *barricada* republicana, tendrán molt de temps de rossegar p'el mon, més que Matusalem.—En quant a que En Maura i En Lacierva fessen fusellar En Ferrer, es una solemníssima mentida; va esser es Tribunal Militar, es Consey de Guerra que 'l fé fusellar, no per que fos republicà ni *homo modern* ni safannàrias, sino com-e cap de bandolina de sa revolució de Barcelona, com autor i director d'una Rebelió Militar. No, no'l fusellaren pe ses seues ideas, sino p'es seus crims, p'es fets crimi-nosos queli provaren a n-aquell «capità de lladres, incendiari i assassins» a n-aquell gran porc, qui prenía's frys a sa seua dona i no les hi dexava veure pús, i s'aplegá ab una partida de males fembres, a n-e qui saupá mils i mils de pesetes, i arribá a tenir milions; i ab tots es seus milions, tenia abandonades ses seues fives per París, una fent de comedianta á teatruixos de mala mort per guanyarse la vida, i s'altra a una fábrica encisant galletes, veyentse obligada una de d'elles a dur a l'hospital ets seus fions malalts mentres son pare se donava sa gran vida ab sa seua... *amiga* Na Soledad Villafranca, a n-e qui dexá per viure sense estretors ni maldecaps, mentres que a ses seues fives just los dexá lo que mana sa lley de France, qu'es misèria.—Axò es es vostro Deu, jo republicanetxos! ¡Vaja! ¡Adoraulo! ¡feysli festes! Es ben digne de voltros i voltros d'ell!

XI

S' in-«Justícia» fluxenca

E-hi sertí ferm dissapte paasst. Posa quatre batayonades d'En Sol i Ortega contra En Maura, un quants *doys* contra En Weyler i es seu fíy D. Antoni, i llavò que's lerrouxistes de Manacor demanen sa abolició de sa pena de mort i que's *servici Militar* sia voluntari. Axò derrer mos agrada. En quant a lo d'abolir sa pena de mort té gràcia que hu demanin es lerrouxistes, allà ont es seu cap En Lerroux les doná's celebre programa de *Robau, calau foc, matau, alsau es vel de ses novicies, i abusaune!*

DE TOTES ERBES

Secció local

Es temps vá enderré i un no sap en que parará. Ja fa molt que no ha plogut de bon de veres i això fa pensar la gent. Dimars va fer una ratxa de calabrux y devers St. Llorens des Cardessar segons diven va fer maix Ses brusques d'aqueys dies parex qu'han fet fogir es rovey i la cosa s'ha possada un poch més bé que no estava.

S'esplet des reims per allà aont los matá sa jelada será primet y Deu mos quart de qualche pedregada.

Els ametlers tenen bastant de poy; y creim que se fa necessari fer *qualque cosa* per esveir tal plaga, no fos cosa qu'augmentant fes perdre forsa a n-els ametlers y los entras altra malaltia. Ses plagues dels arbres continuament guaitan y en trobar lloch sa posen y si s'obre elegit té poca forsa el tenen més bo de capdellá y com avuy tothom tira a plantar espés sense tenir ab compte que quant més espessos están els arbres sien els qui sien més poqueta forsa duen i per això mes mal les fa qualsevol malaltia. Convendria obser-

var si a n-els ametlers clars de punt no los pega tant com a n-els espessos. Es molt llepol això de covir quinze y vint ektolts de metles dins una cortèrada, però també fa llástima veure alguns redols d'ametlers a sa derreria de juliol just ab ses moltes y sense cap fuya. I d'ont pervé això més que de sa falta d'aliment que tenen es pobrets! y com regularment tenen uns amos que no pensen en demá y lo que vetlen es s'esplet y si s'obre queda debilitat, ja pendrá forsa! d'aquí pervé que ses malalties tenen més bons de vencer els arbres y qualsevol planta per que «*asse magre tot son mosques*». Idó bé a un abre magre tot son plagues y com sa que tenim no respecta esponera, per mes forsa que dugua un ametler es poy el capdella. Es ver que si aquest du poca forsa li sap més greu y queda més mal parat y un'altra malaltia qualsevol el té més bo de capdella. Ala idó fora son els qui tenen ametlers atacats de poy, aygo de tabach a n-es quatre per cent com digueren dissap-te prop passat a veure si feis pujar es tabach *ros* o de *pota* com mots li diuen.

